

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

Dato: 24. april 2007
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2006-730-0421
Dok.: JOK40946

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 14, som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 10. april 2007 vedrørende forslag til lov om ændring af lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om behandling af personoplysninger (Udvidelse af adgangen til tv-overvågning og styrkelse af retsbeskyttelsen ved behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning) (L 162).

Lene Espersen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 14 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om behandling af personoplysninger (Udvidelse af adgangen til tv-overvågning og styrkelse af retsbeskyttelsen ved behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning) (L 162):

”I hvilket omfang er skjulte tv-optagelser til brug for fjernsynsudsendelser i stil med ”skjult kamera” lovlige? Kræves der tilladelse fra ”offeret” til offentliggørelse, og hvor længe må optagelserne efterfølgende lagres af tv-selskabet?”

Svar:

1. Justitsministeriet kan oplyse, at lovforslag nr. L 162 ikke indebærer ændringer i den gældende lovgivning på medieområdet.
2. På spørgsmålet om, hvorvidt skjulte optagelser til brug for fjernsynsudsendelser i stil med ”skjult kamera” er lovlige, herunder om det er nødvendigt med ”offerets” tilladelse til skjulte optagelser, kan Justitsministeriet oplyse følgende:

Efter straffelovens § 264 a straffes den, som uberettiget fotograferer personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Det samme gælder den, der ved hjælp af kikkert eller andet apparat uberettiget iagttager sådanne personer.

Anvendelsen af straffelovens § 264 a forudsætter, at fotograferingen er ”uberettiget”. En fotografering vil typisk være uberettiget, hvis den fotograferede ikke har givet sin tilladelse.

Efter straffelovens § 264 d straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder endvidere den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden.

Det strafbare forhold i § 264 d er knyttet til videregivelsen af billedet. Det er ikke en selvstændig betingelse for bestemmelsens anvendelse, at selve optagelsen af billedet er omfattet af straffelovens § 264 a, og bestemmelsen i § 264 d kan derfor også anvendes, hvor der videregives billeder, der er optaget, mens den afbildede person befandt sig på et frit til-

gængeligt sted. Det afgørende er, at billedet vedrører en andens private forhold.

Det følger modsætningsvis af de nævnte bestemmelser, at det er straffrit at fotografere eller iagttage personer, der befinder sig på frit tilgængelige steder, så længe der ikke videregives billeder vedrørende deres private forhold eller i øvrigt billeder af de pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden.

Som nævnt gælder det for de omtalte bestemmelser, at handlingen (henholdsvis fotograferingen i § 264 a og videregivelsen i § 264 d) kun er strafbar, hvis den er ”uberettiget”. Dette udtryk indebærer, at der i hvert enkelt tilfælde må anlægges en konkret vurdering.

Særligt for så vidt angår journalister gælder, at praksis fra menneskerettighedsområdet i de senere år har påvirket fortolkningen af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27 (§§ 263-275 a) om freds- og ærekrænkelser.

Der kan i den forbindelse f.eks. henvises til Højesterets domme gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1994, side 988 (journalist frifundet for husfredskrænkelse i forbindelse med tilstedeværelse i en politikers have for at skildre en demonstration) og Ugeskrift for Retsvæsen 1997, side 259 (journalist og redaktør frifundet for ærekrænkelse ved at have gengivet udtalelser fra en klage til Advokatnævnet). I de nævnte sager er der foretaget en konkret afvejning af den samfundsmæssige interesse i nyhedsformidling over for hensynet til beskyttelse af enkeltpersoner.

Justitsministeriet kan desuden oplyse, at offentliggørelse af optagelser foretaget med skjult kamera efter omstændighederne vil kunne være i strid med reglerne for god presseskik. Af Pressenævnets Årsberetning 2005, side 19, fremgår herom bl.a. følgende:

”1.5. Skjult kamera – igen

Pressenævnet har igen i 2005 i flere tilfælde taget stilling til, om anvendelse af skjult kamera er i overensstemmelse med god presseskik. Om emnet ”skjult kamera” henvises til årsberetningerne 1997 side 10, 1998 side 8, 1999 side 12ff. og 2000 side 9. Det konkluderes her, at optagelse foretaget med skjult kamera uden efterfølgende samtykke kun undtagelsesvis kan være berettiget og kun efter nøje afvejning i hvert enkelt tilfælde af den samfundsmæssige interesse i forhold til den enkeltes krav på beskyttelse. Nævnet vil således anse god

presseskik for tilsidesat, hvis indslaget, hvori der anvendes skjulte optagelser, kunne have været bragt uden anvendelse af skjult kamera (eller skjulte lydoptagelser). Det er endvidere Nævnets opfattelse, at når optagelser med skjult kamera foretages og anvendes, bør mediet nøje overveje, om den eller de personer, der figurerer på optagelserne, har krav på at blive anonymiseret.

Det følger af Vejledende regler for god presseskik punkt A3, at ”oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesferringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende”. Nævnet har i forbindelse med optagelser foretaget med skjult kamera taget stilling til, om mediet burde have indhentet kommentarer inden offentliggørelsen. Det har i den forbindelse været drøftet, om det forhold, at den medvirkende indvilliger i at kommentere oplysningerne i samme udsendelse, hvor offentliggørelsen finder sted, kan anses for et indirekte samtykke til at bringe den skjulte optagelse.

I sag 2004-6-126 var der foretaget optagelser med skjult kamera. De skjulte optagelser underbyggede nogle kritikpunkter, studieværten fremførte i studiet under udsendelsen. Klager blev interviewet i studiet under udsendelsen. Nævnet udtalte, at klager som ikke-medievant person burde have haft mulighed for at kommentere optagelserne inden offentliggørelsen, hvorfor offentliggørelsen af de skjulte optagelser var i strid med god presseskik. Ét medlem udtalte som dissens, at da klager havde afvist tilbud om sløring og accepteret at deltage i et efterfølgende interview om optagelserne, var god presseskik ikke tilsidesat. Det kan ikke udelukkes, at flertallets og dermed Nævnets vurdering havde været en anden, hvis der havde været tale om en person, der var vant til kontakt med pressen.

I sag 2005-6-243 blev der vist optagelser foretaget med skjult kamera. Klager havde afvist at medvirke i et tv-interview. Nævnet udtalte, at mediet inden udsendelsen af indslaget burde have sørget for, at klager fik mulighed for at kommentere indholdet af de skjulte optagelser, således at hendes kommentarer kom med i udsendelsen, også selv om hun ikke ønskede at medvirke i et tv-interview. Der udtaltes kritik af mediet.”

Om persondataloven henvises til pkt. 3 umiddelbart nedenfor.

3. Justitsministeriet kan med hensyn til spørgsmålet om, hvor længe skjulte optagelser til brug for fjernsynsudsendelser må lagres af et tv-selskab, oplyse følgende:

3.1. Spørgsmålet om, hvor længe tv-selskaber må lagre optagelser til brug for fjernsynsudsendelser, afhænger af, om persondataloven finder anvendelse på den pågældende optagelse.

Persondatalovens almindelige anvendelsesområde er fastlagt i lovens § 1, stk. 1, hvorefter loven gælder for behandling af personoplysninger, som helt eller delvis foretages elektronisk, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register (manuelle registre).

Ved ”personoplysninger” forstås enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person, jf. lovens § 3, nr. 1, herunder oplysninger i billedform. Det er uden betydning, om en oplysning er alment kendt eller umiddelbart tilgængelig, idet også oplysninger, hvor det kun for den indviede vil være muligt at forstå, hvem en oplysning vedrører, er omfattet. Ved afgørelsen af, om en person er identificerbar, skal alle de hjælpemidler, der med rimelighed kan tænkes bragt i anvendelse for at identificere den pågældende, tages i betragtning.

I persondatalovens § 5 er fastsat en række grundlæggende principper for den dataansvarliges behandling af oplysninger, herunder regler om indsamling, ajourføring og opbevaring mv. I det omfang en tv-optagelse er omfattet af lovens anvendelsesområde, skal disse principper iagttages.

Det gælder således bl.a. persondatalovens § 5, stk. 5, der sætter en øvre grænse for, hvor længe personoplysninger kan opbevares. Bestemmelsen fastsætter, at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

3.2. Persondatalovens § 2 indeholder en række undtagelser fra lovens anvendelsesområde. Disse undtagelser, der omtales nærmere nedenfor, vil som altovervejende hovedregel medføre, at persondataloven *ikke* finder anvendelse på tv-selskabers tv-optagelser til brug for fjernsynsudsendelser.

For det *første* finder persondataloven ikke anvendelse, hvis det vil være i strid med informations- og ytringsfriheden, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10, jf. persondatalovens § 2, stk. 2.

Det følger af artikel 10, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at enhver skal have ret til ytringsfrihed, dvs. ret til meningsfrihed og frihed til at modtage eller meddele oplysninger eller tanker. Retten til ytringsfrihed kan efter konventionens artikel 10, stk. 2, underkastes sådanne formaliteter, betingelser, restriktioner eller strafbestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til en række nærmere angivne forhold, herunder bl.a. for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder eller for at forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger.

I praksis nyder medierne generelt en særlig vid beskyttelse efter konventionen. Der skal således særligt tungtvejende grunde til at begrænse pressens ytringsfrihed, idet der lægges vægt på pressens funktion som kontrolorgan, informationskilde og opinionsdanner i moderne demokratiske samfund, jf. nærmere Peer Lorenzen m.fl., Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (2003), side 449 f.

For det *andet* finder persondataloven ikke anvendelse på behandlinger, der er omfattet af lov om massemediernes informationsdatabaser, jf. persondatalovens § 2, stk. 6.

Lov om massemediers informationsdatabaser, jf. lov nr. 430 af 1. juni 1994, som ændret ved lov nr. 429 af 31. maj 2000 og lov nr. 433 af 31. maj 2000, bygger på den opfattelse, at der bør gælde særlige lempelige regler navnlig for pressens redaktionelle informationsdatabaser begrundet i hensynet til presse- og informationsfriheden og den teknologiske udvikling på dette område. Det er i den forbindelse bl.a. tillagt betydning, at der for pressen gælder særlige ansvarsregler i medieansvarsloven, og at en fri og aktiv presse er af afgørende betydning i et demokratisk samfund.

Der er ikke i lov om massemediers informationsdatabaser fastsat regler for, hvornår oplysningerne i en redaktionel informationsdatabase skal slettes.

For det *tredje* finder persondataloven ikke anvendelse på såkaldte ”uredigerede fuldtekstdatabaser”, når der i databasen kun indlægges materiale, der allerede er offentliggjort i et medie omfattet af medieansvarsloven, jf. persondatalovens § 2, stk. 7 og 8.

Baggrunden for denne undtagelse er, at materialet i denne type af databaser er omfattet af medieansvarslovens regler, herunder med et udvidet ansvar for redaktøren, krav om overholdelse af god presseskik og mulighed for klage til Pressenævnet. Undtagelsen fra persondataloven for de uredigerede fuldtekstdatabaser er dog ikke fuldstændig, idet persondatalovens §§ 41 og 42 (behandlingssikkerhed) og § 69 (erstatningsansvar ved overtrædelse af reglerne om behandlingssikkerhed) under alle omstændigheder gælder.

For det *fjerde* finder persondataloven ikke anvendelse på manuelle arkiver over udklip fra offentliggjorte, trykte artikler, som udelukkende behandles i journalistisk øjemed, jf. persondatalovens § 2, stk. 9. Dog gælder persondatalovens §§ 41, 42 og § 69.

Endelig finder persondataloven for det *femte* ikke anvendelse på behandling af oplysninger, som i øvrigt udelukkende finder sted i journalistisk øjemed, jf. persondatalovens § 2, stk. 10, 1. pkt. Også i disse tilfælde gælder dog persondatalovens §§ 41, 42 og § 69.

Bestemmelsen i persondatalovens § 2, stk. 10, 1. pkt., tager sigte på den elektroniske behandling af personoplysninger, som udelukkende foretages som led i journalistisk virksomhed i forbindelse med udarbejdelse af artikler m.v. under anvendelse af almindelige tekstbehandlingssystemer. Databaser mv. er ikke omfattet af bestemmelsen, idet de alene vil kunne undtages fra lovens område i det omfang, det følger af undtagelsesbestemmelserne i lovens § 2, stk. 6-9.